

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 78g/2024

privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi din Regulamentul privind cerințele de colectare,
epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare
și/sau în emisare pentru localitățile urbane și rurale, aprobat prin Hotărârea
Guvernului nr. 950 din 25 noiembrie 2013

*(termenul de contestare a actelor referitoare
la prelevarea și la analiza apei uzate)*

CHIȘINĂU

14 mai 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 3 aprilie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 14 mai 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a punctelor 19¹⁹, 19²¹ și 19²⁸ din Regulamentul privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisare pentru localitățile urbane și rurale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 950 din 25 noiembrie 2013 (în redactarea Hotărârii Guvernului nr. 90 din 19 februarie 2020 și a Hotărârii Guvernului nr. 656 din 6 septembrie 2023), ridicată de dl avocat Alexandru Tonu, în interesele SRL „Trans World Entertainment” și SRL „Imensitate”, părți în dosarul nr. 2c-38/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, de dna judecătoare Violeta Gîrleanu, din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 30 decembrie 2022, SRL „Trans World Entertainment” și SRL „Imensitate” au chemat în judecată SA „Apă-Canal Chișinău” pentru anularea facturilor de plată pentru depășirea concentrației maxim admisibile a poluanților și a rapoartelor referitoare la prelevarea apei uzate, precum și pentru încasarea cheltuielilor de judecată.

4. În cadrul pregătirii cauzei pentru dezbaterile judiciare, pârâta SA „Apă-Canal Chișinău” a ridicat excepția de tardivitate pe baza punctelor 19¹⁹ și 19²⁸ din Regulamentul privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisare pentru localitățile urbane și rurale.

5. În ședința de judecată din 13 februarie 2024, dl avocat Alexandru Tonu a ridicat, în interesele SRL „Trans World Entertainment” și ale SRL „Imensitate”, excepția de neconstituționalitate a prevederilor menționate la § 1.

6. Printr-o încheiere din 27 martie 2024, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 6

Separația și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

[...]”

Articolul 60

Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ

„(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

[...]”

Articolul 72

Categorii de legi

„[...]”

(3) Prin lege organică se reglementează:

[...]”

e) organizarea și funcționarea (...) a instanțelor judecătorești, a contenciosului administrativ;

[...]”

Articolul 102

Actele Guvernului

„(1) Guvernul adoptă hotărâri, ordonanțe și dispoziții.

(2) Hotărârile se adoptă pentru organizarea executării legilor.

[...]”

Articolul 115

Instanțele judecătorești

„(1) Justiția se îndeplinește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.

[...]”

8. Prevederile relevante ale Legii apelor nr. 272 din 23 decembrie 2011 sunt următoarele:

Articolul 39

Cerințele de epurare a apelor uzate în localitățile urbane

„(1) Cerințele pentru exploatarea sistemelor de colectare a apelor uzate în localitățile urbane și pentru exploatarea stațiilor de epurare se stabilesc printr-un regulament aprobat de Guvern, care trebuie să conțină prevederi referitor la:

a) metoda și gradul de epurare care trebuie asigurate în funcție de numărul de locuitori/de mărimea localității deservite sau care urmează să fie deservită de un sistem de colectare și de o stație de epurare și/sau de calitatea apelor receptoare în care se deversează apele uzate epurate;

b) identificarea și clasificarea unor astfel de ape receptoare, desemnate ca zone sensibile;

b¹) modalitatea de determinare a aglomerărilor umane;

c) obligativitatea deversării tuturor apelor industriale uzate într-un sistem de colectare în localitățile urbane, care trebuie să aibă loc pe baza unui acord, cu excepția cazurilor argumentate din punct de vedere tehnic, economic și ecologic;

d) condițiile privind gestionarea nămolurilor ce rezultă din procesul de epurare;

e) obligativitatea monitorizării evacuărilor de deșeuri lichide și a monitorizării efectelor acestora, în plus față de cerințele de raportare;

f) alte aspecte relevante.

[...].”

Articolul 40

Cerințele de epurare a apelor uzate în localitățile rurale

„Cerințele de colectare, depozitare, de epurare și deversare a apelor uzate casnice în localitățile rurale, inclusiv cerințele de exploatare a sistemelor de colectare locale, a stațiilor și a proceselor de epurare alternative, a tehnologiilor și a proceselor adecvate, se stabilesc într-un regulament aprobat de Guvern.”

9. Prevederile relevante ale Legii privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare nr. 303 din 13 decembrie 2013 sunt următoarele:

Articolul 5

Competența Guvernului

„(1) Guvernul asigură realizarea politicii generale de stat în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare conform programului de guvernare.

(2) Guvernul își exercită atribuțiile în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare prin:

[...]

b) aprobarea de acte normative în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare în conformitate cu concepțiile privind dezvoltarea socioeconomică, urbanismul și amenajarea teritoriului, protecția și conservarea mediului;

[...].”

10. Prevederile relevante ale Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisare pentru localitățile urbane și rurale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 950 din 25 noiembrie 2013, sunt următoarele:

„[...]

19¹⁹. Consumatorii sunt în drept să conteste în instanța de judecată actul de prelevare a probelor de apă uzată în termen de cel mult 10 zile de la data semnării acestuia de către reprezentantul împuternicit sau de la data confirmării primirii actului prin poștă sau prin e-mail în următoarele cazuri, dar care nu se limitează la acestea:

- a) operatorul nu a solicitat prezența reprezentantului consumatorului la locul prestabilit pentru prelevarea probelor de apă uzată;
- b) încălcarea procedurii de prelevare a probelor de apă uzată;
- c) actul de prelevare a probelor de apă uzată a fost semnat de persoane care nu sunt împuternicite în modul stabilit cu dreptul de a semna astfel de acte;
- d) actul de prelevare a probelor de apă uzată nu a fost completat pe deplin în modul stabilit.”

[...]

19²¹. Consumatorul este în drept să conteste în instanța de judecată raportul de analiză a probelor de apă uzată, în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la data recepționării raportului, în următoarele cazuri, dar care nu se limitează la acestea:

- a) raportul de analiză a probelor de apă uzată a fost eliberat de laboratorul care nu este acreditat în domeniul apelor uzate;
- b) dezacordul consumatorului cu rezultatele raportului de analiză a probelor de apă uzată.”

[...]

19²⁸. Factura de plată înaintată consumatorului se contestă în instanța de judecată în termen de cel mult 30 de zile de la data înmânării acesteia de către operator.”

[În redactarea Hotărârii Guvernului nr. 90 din 19 februarie 2020]

[...].”

„[...]

19¹⁹. Consumatorii sunt în drept să atace în instanța de judecată actul de prelevare a probelor de apă uzată și raportul de analiză a probelor de apă uzată, într-o procedură unică, în termen de cel mult 30 de zile de la data recepționării, prin poștă sau prin e-mail, a raportului de analiză a probelor de apă uzată și a notificării operatorului de apă uzată, în cazurile în care:

- a) operatorul nu a solicitat prezența reprezentantului împuternicit al consumatorului la locul prestabilit pentru prelevarea probelor de apă uzată;
- b) încălcarea procedurii de prelevare/transportare a probelor de apă uzată;
- c) actul de prelevare a probelor de apă uzată a fost semnat de persoane care nu sunt împuternicite în modul stabilit cu dreptul de a semna astfel de acte;
- d) actul de prelevare a probelor de apă uzată nu a fost completat pe deplin în modul stabilit.
- e) raportul de analiză a probelor de apă uzată a fost eliberat de laboratorul care nu este acreditat în domeniul apelor uzate;
- f) dezacordul consumatorului cu rezultatele raportului de analiză a probelor de apă uzată.

[...]

19²⁸. Factura de plată prezentată consumatorului poate fi atacată în instanța de judecată în termen de 30 de zile de la data recepționării acesteia, prin poștă sau prin e-mail, de către consumator.”

[În redactarea Hotărârii Guvernului nr. 656 din 6 septembrie 2023, în vigoare din 10 octombrie 2023. Prin aceeași Hotărâre a fost abrogat punctul 19²¹.]

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul excepției a susținut că, la adoptarea hotărârii care conține prevederile contestate, Guvernul a acționat *ultra vires*. Guvernul s-a substituit Parlamentului atunci când a reglementat procedura de contestare a actelor de prelevare a apei uzate, a rapoartelor de analiză a acesteia și a facturilor de plată pentru depășirea concentrației maxim admisibile a poluanților. Altfel spus,

Guvernul a stabilit condiții procesuale referitoare la examinarea actelor în discuție, domeniu care, potrivit articolului 72 din Constituție, este reglementat de Parlament în Codul de procedură civilă.

12. În opinia autorului excepției, prevederile contestate sunt contrare articolelor 6, 23, 60, 72, 102 și 115 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității hotărârilor Guvernului, în prezenta cauză a unor prevederi din Hotărârea Guvernului nr. 950 din 25 noiembrie 2013, ține de competența Curții Constituționale. Totodată, Curtea reiterează că este competentă să verifice constituționalitatea hotărârilor de Guvern dacă criticile de neconstituționalitate se raportează la prevederi constituționale (a se vedea HCC nr. 6 din 28 februarie 2023, § 25).

15. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unor părți în proces și este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă punctele 19¹⁹, 19²¹ și 19²⁸ din Regulamentul privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisare pentru localitățile urbane și rurale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 950 din 25 noiembrie 2013 (atât în redactarea Hotărârii Guvernului nr. 90 din 19 februarie 2020, cât și în redactarea Hotărârii Guvernului nr. 656 din 6 septembrie 2023). Aceste prevederi nu au constituit anterior obiect al controlului de constituționalitate.

17. Pentru a putea fi declanșat controlul de constituționalitate, Curtea trebuie să confirme aplicabilitatea prevederilor contestate în cauza examinată în fața instanței care a trimis excepția de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 163 din 30 noiembrie 2023, § 21).

18. Din argumentele sesizării și din încheierea instanței de judecată de admitere a excepției de neconstituționalitate, Curtea observă că litigiul își are originea într-o cerere de chemare în judecată referitoare la anularea facturilor de plată pentru depășirea concentrației maxim admisibile a poluanților și a rapoartelor de încercări referitoare la prelevarea apei uzate, care a fost depusă în instanță la 30 decembrie 2022. Cererea se bazează pe prevederile punctelor 19¹⁹ și 19²⁸ din Hotărârea Guvernului nr. 950 din 25 noiembrie 2013 (în redactarea Hotărârii Guvernului nr. 90 din 19 februarie 2020). Partea pârâtă a ridicat excepția de tardivitate pe baza acestor prevederi (a se vedea § 4-5 *supra*). Între timp, până la soluționarea excepției de tardivitate de către instanța de judecată, la 10 octombrie 2023, a intrat în vigoare Hotărârea Guvernului nr. 656 din 6 septembrie 2023. Această Hotărâre a modificat, în esență, termenul de contestare a actului de prelevare a probelor de apă uzată și a raportului de analiză a probelor de apă uzată.

19. Având în vedere circumstanțele litigiului principal, inclusiv data depunerii cererii de chemare în judecată, Curtea admite că instanța de judecată ar putea aplica prevederile contestate din Regulament privind cerințele de

colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisare pentru localitățile urbane și rurale, în redactarea Hotărârii Guvernului nr. 90 din 19 februarie 2020, potrivit principiului *tempus regit actum*. Din aceste considerente, Curtea nu va examina constituționalitatea punctelor 19¹⁹ și 19²⁸ din Regulament în redactarea Hotărârii Guvernului nr. 656 din 6 septembrie 2023.

20. Autorul excepției afirmă că prevederile contestate contravin articolelor 6 (*separația și colaborarea puterilor*), 23 (*calitatea legii*), 60 (*Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ*), 72 (*categoriile de legi*), 102 (*actele Guvernului*) și 115 (*instanțele judecătorești*) din Constituție.

21. Cu referire la incidența articolului 23 din Constituție, Curtea reiterează că acest articol nu are o aplicare de sine stătătoare. Pentru a putea fi invocat standardul calității legii, trebuie să existe o ingerință într-un drept fundamental. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că testul calității legii se efectuează prin raportare la un drept fundamental. Curtea a stabilit că problema calității unei legi nu reprezintă o problemă de constituționalitate atât timp cât nu este afectat un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 107 din 29 august 2023, § 19).

22. Referitor la articolul 115 din Constituție, Curtea observă că autorul excepției nu a prezentat argumente care să demonstreze în ce mod prevederile constituționale invocate sunt încălcate. În jurisprudența sa, Curtea a precizat că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea excepții de neconstituționalitate, Curtea l-ar înlocui pe autorul acesteia la formularea unor critici de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu (a se vedea DCC nr. 38 din 30 martie 2023, § 22; DCC nr. 124 din 5 octombrie 2023, § 25).

23. Cu referire la incidența articolelor 6, 60 și 72 din Constituție, Curtea reține că acestea scot în evidență competența Parlamentului de a legifera în domeniul exploatarea rațională a resurselor naturale, al protecției mediului înconjurător, inclusiv a apelor pentru menținerea echilibrului ecologic și a garanța oamenilor dreptul la un mediu înconjurător sănătos (a se vedea în coroborare articolele 37, 59, 72 alin. (3) lit. r) și alin. (4), 126 alin. (2) lit. e) și f) din Constituție).

24. Cu referire la incidența articolului 102 din Constituție, Curtea reține că prevederile acestuia scot în evidență competența Guvernului de a organiza executarea legilor, scop în care emite hotărâri pentru precizarea, clarificarea și aplicarea lor cât mai corectă (a se vedea HCC nr. 6 din 28 februarie 2023, §§ 43-45). Hotărârile Guvernului pot fi adoptate în cazul în care sunt prevăzute de actul legislativ, însă nimic nu împiedică adoptarea lor în cazul în care executarea legii le face necesare (a se vedea DCC nr. 7 din 20 ianuarie 2022, § 35). Prin hotărâri ale Guvernului pot fi dispuse măsuri organizatorice, financiare, instituționale sau sancționatorii în vederea stabilirii cadrului necesar realizării dispozițiilor legale (a se vedea HCC nr. 29 din 28 octombrie 2016, § 56; HCC nr. 6 din 28 februarie 2023, § 46).

25. Pornind de la afirmațiile autorului sesizării potrivit cărora Guvernul la adoptarea reglementărilor contestate ar fi acționat *ultra vires*, Curtea observă că Guvernul chiar în Hotărârea nr. 950 din 25 noiembrie 2013 menționează că pe baza articolelor 39 și 40 din Legea apelor și 22 din Legea privind serviciul

public de alimentare cu apă și de canalizare adoptă Regulamentul privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisare pentru localitățile urbane și rurale.

26. Respectiv, Curtea reține că prin dispozițiile actelor legislative Parlamentul a împuternicit Guvernul atât cu competența generală de a aproba acte normative în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare în conformitate cu concepțiile privind dezvoltarea socioeconomică, urbanismul și amenajarea teritoriului, protecția și conservarea mediului (a se vedea articolul 5 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 303/2013), cât și cu competențe speciale de a adopta regulamente privind: (i) cerințele pentru exploatarea sistemelor de colectare a apelor uzate în localitățile urbane și pentru exploatarea stațiilor de epurare (a se vedea articolul 39 alin. (1) din Legea apelor), și (ii) cerințele de colectare, depozitare, de epurare și deversare a apelor uzate casnice în localitățile rurale, inclusiv cerințele de exploatare a sistemelor de colectare locale, a stațiilor și a proceselor de epurare alternative, a tehnologiilor și a proceselor adecvate (a se vedea articolul 40 din Legea apelor).

27. Având în vedere cele menționate *supra*, Curtea a ajuns la concluzia că Guvernul era abilitat să adopte o hotărâre prin care să dezvolte și să concretizeze cerințele pentru exploatarea sistemelor de colectare a apelor uzate inclusiv, procedura de contestare a actelor de prelevare a apei uzate, a rapoartelor de analiză a acestora și a facturilor de plată pentru depășirea concentrației maxim admisibile a poluanților la evacuarea apelor uzate în sistemul public de canalizare, inclusiv să stabilească termenul de contestare a actelor în discuție. Faptul că Regulamentul în discuție conține prevederi care nu se regăsesc în legile care au stat la baza adoptării acestui Regulament nu reprezintă, *per se*, o depășire a competențelor atribuite Guvernului. Astfel, exercitându-și funcția de executare a legilor, prin adoptarea punctelor 19¹⁹, 19²¹ și 19²⁸ din Regulamentul privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisare pentru localitățile urbane și rurale, Guvernul nu a acționat *ultra vires*, el rămânând în sfera competențelor sale (a se vedea, similar, DCC nr. 7 din 20 ianuarie 2022, §§ 38-40).

28. Pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a punctelor 19¹⁹, 19²¹ și 19²⁸ din Regulamentul privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisare pentru localitățile urbane și rurale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 950 din 25 noiembrie 2013 (în redactarea Hotărârii Guvernului nr. 90 din 19 februarie 2020), ridicată de dl avocat Alexandru Tonu, în interesele SRL „Trans World Entertainment” și SRL „Imensitate”, părți în dosarul nr. 2c-38/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 14 mai 2024

DCC nr. 45

Dosarul nr. 78g/2024